

عصاره چیست؟

عصاره ماده ای است که از یک ماده دیگر یا گیاه یا میوه ها از طریق تقطیر یا فشردن یا جوشاندن یا به کمک یک حلل مانند آب یا الکل به دست می آید. عصاره ماده ای است دارای مواد موثره گیاهی که خاصیت درمانی را در گیاهان دارویی ایجاد می کند. به عصاره میوه های شیرین مانند:

حلال چیست؟

در بحث استخراج، حلال ماده ای است که ماده معطر را از گیاه جدا می کند و شامل:

- ✓ حلال های غیر فرار
- ✓ حلال های فرار

اصولا پس از استخراج، مواد حلال به کار رفته با تقطیر یا تقطیر در خلاء جدا می شوند. در صورتی که عصاره با آب یا اتانول استخراج گردد، می توان بدون خارج کردن حلال، آن را در داروهای خوارکی مصرف نمود. اما اگر عصاره با حلال های دیگر استخراج شود، خوارکی نبوده و حتما باید حلال های دیگر را خارج نمود.

تاریخچه:

اولین آثار و مطالب درباره شناخت گیاهان به ۳۳۰ سال قبل از میلاد توسط ارسسطو بر می گردد. البته قبل از او در آثار کهن مصریان باستان (حدود ۲۶ قرن قبل از میلاد) در پاپیروس ها مطالبی از گیاهان باقی مانده است و ایرانیان از دیرباز و حتی پیش از دیگران در زمینه گیاهان دارویی و کاربرد درمانی آن ها از دانش پیشرفته ای برخوردار بودند. نمونه بارز آن کتاب باستانی اوستانتاست.

استخراج چیست؟

به روش جداسازی عصاره گیاهان با مکانیسم حلالیت گفته می شود و به محصولات معطر به دست آمده از روش استخراج، عصاره گفته می شود.

روش عصاره گیری

عصاره گیری با استفاده از حرارت و بدون دخالت حرارت انجام می شود. در صورتی که اجسام موجود در گیاهان به حرارت حساس باشند بهتر است از روش دوم استفاده کنیم.

عصاره گیری با دخالت حرارت با وسیله ای به نام سوکسله و عصاره گیری بدون دخالت حرارت با وسیله ای به نام پرکوله صورت می گیرد.

عصاره گیری با حرارت سریع تر و ارزان تر تمام می شود در حالی که عصاره گیری بدون دخالت حرارت نیازمند زمان و حلal مصرفی بیشتر و گران تر است.

اما مزیت عصاره گیری بدون دخالت حرارت، سالم ماندن اجسام موجود در عصاره است، در این صورت اثر عصاره شبیه گیاه مربوطه است

دستگاه سوکسله در اندازه های مختلف جهت عصاره گیری مقادیر متفاوت گیاه ساخته شده است.

این دستگاه شامل چهار قسمت است: منبع گرمایی، بالن، دستگاه و مبرد. با این دستگاه می توان در سطح آزمایشگاهی از چند گرم تا چند کیلو گرم پودر گیاه را استخراج کرد.

برای این کار گیاه خشک و آسیاب شده را در یک بشر مناسب با حلal مورد نظر آمیخته و وقتی به صورت خمیر در آمد آن را در محفظه سوکسله قرار می دهیم.

سپس بالن را در محفظه الکتریکی (هیتر) قرار می دهیم و با گیره ثابت می کنیم.

پس از افزودن حلal از بالای محفظه سوکسله، آن را روی مبرد قرار می دهیم، آب لوله را باز می کنیم و سپس اجاق الکتریکی را روشن می کنیم و حرارت آن را طوری تنظیم می کنیم که حلal درون بالن به طور متعادل بجوشد.

عمل عصاره گیری بر حسب نوع گیاه، حلal و میزان گیاه ممکن است از ۵ تا ۵۰ ساعت طول بکشد.

پس از پایان عصاره گیری، عصاره مایع درون بالن را با قیف و کاغذ صافی رد نموده و مطابق دستورالعمل مورد استفاده قرار می دهیم.

